

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/128/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1022200060
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 07. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Michal Novotný
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:1022200060.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný (sudca spravodajca) ako predseda senátu, JUDr. Jana Martinčeková ako členka senátu a JUDr. Martin Tiso ako člen senátu vo veci žalobcu: C. X., A.. XX. P. XXXX, Y. XX, P., zastúpeného advokátskou kanceláriou: PP & Co, s.r.o., IČO: 50 491 300, Pribinova 20, Bratislava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia z 8. novembra 2021, č. XXX XXX XXXX X, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Sa 4/2022-87 z 26. apríla 2023, takto

rozhodol:

- Kasačná sťažnosť žalovanej sa zamietla.
- Žalobcovi sa priznáva voči žalovanej nárok na náhradu 100 % trov kasačného konania.

odôvodnenie:

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovanej vyplýva, že žalobca ešte v júli 2016 požiadal žalovanú o výplatu invalidného dôchodku. V konaní jeho zdravotný stav posúdil posudkový lekár pobočky žalovanej v Bratislave aj posudkový lekár ústredia (pracoviska v Bratislave). Tí vo svojich odborných posudkoch z 18. júla 2016 a 12. októbra 2016 zhrnuli závery z prepúšťacej správy z plastickej chirurgie z februára a júna 2008 a z januára 2009, ako aj správy z vyšetrení neurológom z januára, februára a apríla 2016, na MR a CT z februára a marca 2016, resp. denzitometrie zo septembra 2016. Na ich základe ustálili, že žalobca trpí nervovým poškodením (po operácii parézy nervov v rukách), bolesťami chrbta a osteopéniou. Za rozhodujúce zdravotné postihnutie považovali nervové poškodenie nervi mediani - dolnej časti podľa kapitoly XV odd. G pol. 29.9 prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, čomu priradili mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 30 % (presná zákonná hodnota). Povšimli si, že vyšetrenia naznačujú aj degeneratívne zmeny na chrbtici, ale bolesti žalobca udával len krátko a nezistilo sa, že by bola utláčaná miecha. Na základe týchto posudkov ústredie žalovanej rozhodnutím z 25. júla 2016 zamietlo žalobcovu žiadosť o invalidný dôchodok, pretože miera poklesu jeho zárobkovej schopnosti nepresiahla 40 %, a tak v zmysle § 71 ods. 1 cit. zák. nebol invalidný. Odvolanie žalobcu zamietol generálny riaditeľ svojím rozhodnutím zo 17. októbra 2016 a správnu žalobu proti nemu zasa zamietol Krajský súd v Bratislave svojím rozsudkom č. k. 4 Sa 1/2017-60 z 24. augusta 2018.

2. Keďže žalobca znova žiadal o priznanie invalidného dôchodku, jeho zdravotný stav opäť posúdil posudkový lekár pobočky žalovanej a svoj záver vyjadril v lekárskom posudku z 27. januára 2021. V ňom najskôr zhrnul podstatný obsah lekárskeho nálezu praktického lekára a predloženej prepúšťacej správy z doliečovacieho oddelenia z februára 2018, ako aj správ z vyšetrení neurológom z augusta 2018 a marca 2020, magnetickou rezonanciou z júna 2020, ako aj správu z vyšetrenia neurológom zo septembra 2020, ktoré nadväzovalo na vyšetrenie MR. Na ich základe za rozhodujúce zdravotné

postihnutie ustálil degeneratívne zmeny na chrbtici a medzistavcových platničkách s trvalým ťažkým postihnutím funkcie a často recidivujúcimi, dlho trvajúcimi prejavmi dráždenia nervov a svalov, s ťažkou poruchou statiky a dynamiky chrbtice, s výraznou poruchou svalového korzetu podľa kap. XV odd. E pol. 3 písm. c) prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z., ktorému priradil mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 50 % (z rozpätia 40 až 50 %), a ako dátum vzniku invalidity ustálil 24. september 2020 (dátum vyšetrenia neurológom). Ústredie žalovanej mu tak rozhodnutím z 15. apríla 2021 priznalo invalidný dôchodok od 24. septembra 2020 v sume 119,90 € mesačne, ktorý mu od 1. januára 2021 zvýšilo na 124,30 €. Pri jeho výpočte vyšlo z priemerného osobného mzdového bodu 0,4796, celkového obdobia dôchodkového poistenia 35,3425 roka a aktuálnej dôchodkovej hodnoty k 24. septembru 2020. 3. Proti tomuto rozhodnutiu sa žalobca odvolal a zdôraznil, že od roku 2016 trpí tými istými zdravotnými problémami, ktoré sú dlhodobé, a preto žiadal priznať invalidný dôchodok od januára 2016. V odvolacom konaní jeho zdravotný stav posúdil posudkový lekár ústredia (pracoviska Bratislava), ktorý v lekárskom posudku z 18. októbra 2021 okrem už predložených správ a nálezov zhrnul aj podstatný obsah správy z vyšetrenia EMG z marca 2017. Po ich zhodnotení posudkový lekár v posudku ustálil, že „v marci neurológ po vyšetrení konštatoval lumboischialgický syndróm s iritáciou nervového koreňa L5 vpravo, cervikokraniálny a cervikobrachiálny syndróm, bolestivý syndróm v hrudnej časti chrbtice... svalová sila, reflexy a chôdza v norme, postoj na špičkách a pätách ustojí, chrbtica s poruchami statodynamiky, limitovaná hybnosť v krčnej a driekovej časti...“ Na rozdiel od toho kontrolné vyšetrenie v septembri 2020 odhalilo „cervikokraniálny a cervikobrachiálny syndróm, s iritáciou nervového koreňa C6 vľavo, s ľahkým motorickým deficitom, bolesti hrudnej chrbtice, lumboischialgický syndróm s iritáciami nervového koreňa L5, S1 vpravo, od neurologického nálezu s ľahkou progresiou“. Na základe toho za rozhodujúce zdravotné postihnutie naďalej považoval degeneratívne zmeny na chrbtici a medzistavcových platničkách v zmysle kap. XV odd. E pol. 3 písm. c) prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. Zotrval aj na určenej miere poklesu zárobkovej schopnosti o 50 % a dátume vzniku invalidity 24. septembrom 2020. Stav zistený neurologickým vyšetrením v marci 2020 mohol podľa neho zodpovedať nanajvýš kap. XV odd. E pol. 3 písm. b) cit. prílohy s percentuálnou mierou poklesu max. 35 %, čo ešte neodôvodňuje invaliditu. Vychádzajúc z tohto posudku generálny riaditeľ žalovanej preskúmaným rozhodnutím z 8. novembra 2021 zamietol odvolanie žalobcu.

4. Správny súd tu napadnutým rozsudkom č. k. 8 Sa 4/2022-87 zrušil toto rozhodnutie podľa § 191 ods. 1 písm. d) SSP. V odôvodnení odkázal na ustálenú judikatúru, podľa ktorej správne súdy nemôžu nahrádzať medicínske závery posudkových lekárov, ale posudzujú, či sú lekárske posudky úplné, logické a presvedčivé a či zohľadňujú závery všetkých nálezov. Dospel však k záveru, že preskúmané rozhodnutie neodpovedá na otázku, prečo bol za dátum vzniku invalidity určený 24. september 2020, keď nálezy odborných vyšetrení z rokov 2016 a 2020 popisujú v podstate podobný stav. Pokiaľ žalovaná túto otázku bližšie objasnila vo vyjadrení k žalobe, považoval to správny súd za neprípustný spôsob dopĺňania odôvodnenia rozhodnutia. Žalovaná podľa správneho súdu nepostupovala ani v súlade s § 195 zákona č. 461/2003 Z. z., pretože neposúdila zdravotný stav žalobcu dostatočne komplexne. Správny súd však nepristúpil na požiadavku žalobcu preskúmať celé konanie a rozhodnutia z roku 2016, pretože tomu bránila prekážka veci rozhodnutej založená rozsudkom sp. zn. 4 Sa 1/2017.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

5. Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalovaná domáha zrušenia tohto rozsudku a vrátenia veci na ďalšie konanie. Zdôraznila, že pri posúdení zdravotného stavu v roku 2016 bolo dostatočne vysvetlené, že jeho stav po operácii mediálneho nervu bol v zásade dobrý a nepodmieňoval invaliditu, neurologické nálezy nedokumentovali podstatné zmeny chrbtice. Pri posudzovaní postihnutí nervov končatín boli rozhodujúce poruchy funkcie končatiny. Žalovaná ďalej zhrnula záver lekárskeho posudku z 27. januára a 18. októbra 2021 a zdôraznila, že v marci 2020 neurologické vyšetrenie odhalilo len ľahko obmedzenú hybnosť krčnej a driekovej chrbtice, svalová sila a reflexy boli v norme, motorický deficit na končatinách nebol prítomný. Až v septembri 2020 sa potvrdila progresia, keďže vyšetrenie odhalilo ľahký motorický deficit na ľavej hornej končatine s radikulopatiou. Len zobrazovacími metódami zistené degeneratívne zmeny nezapríčiňujú pokles schopnosti zárobkovej činnosti, rozhodujúce je funkčné postihnutie. To bolo v rokoch 2016 až 2020 minimálne a zodpovedalo nanajvýš kap. XV odd. E pol. 3 písm. b) prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z. Rozhodnutie tak obsahuje dostatok dôvodov.

6. Žalobca navrhol potvrdiť napadnutý rozsudok. Zopakoval, že jeho zdravotný stav je rovnaký od roku 2016, o čom svedčí aj obsah preskúmaného rozhodnutia.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) v medziach uplatnených kasačných bodov (§ 453 ods. 2 SSP).

8. Správny súd v prerokúvanej veci zrušil rozhodnutie žalovanej, ktorým rozhodla o priznaní invalidného dôchodku od 24. septembra 2020 ako nepreskúmateľné. Podstatou výhrad správneho súdu je nejasné odôvodnenie v otázke, prečo invalidita žalobcu vznikla až od tohto dňa. Invalidný dôchodok je dávkou invalidného poistenia [§ 13 ods. 2 písm. b) prvý bod zákona č. 461/2003 Z. z.] a organizačné zložky žalovanej o ňom rozhodujú v dávkovom konaní podľa § 172 ods. 3 písm. a) a ods. 4 cit. zák., na ktoré sa vzťahujú ustanovenia § 172 a nasl. cit. zák. Náležitosti rozhodnutia sú upravené v § 209 tohto zákona, podľa ktorého musí rozhodnutie byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a musí obsahovať ustanovené náležitosti (odsek 1). Medzi ne patrí aj odôvodnenie (odsek 2), v ktorom organizačná zložka uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodovala (odsek 4). Požiadavka na odôvodnenie rozhodnutia je tak v prvom rade daná obsahom právnych noriem, podľa ktorých organizačná zložka rozhoduje. Podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. je podmienkou nároku na invalidný dôchodok okrem inej invalidity, ktorá podľa § 71 ods. 1 u poistenca vzniká, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako rok (§ 71 ods. 2). Tento pokles sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobu nepriaznivým zdravotným stavom a rovnakých schopností zdravej fyzickej osoby (§ 71 ods. 3).

9. Podľa § 153 ods. 3 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. je posudzovanie dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť úlohou lekárskej posudkovej činnosti dôchodkového poistenia. Lekársku posudkovú činnosť vykonávajú podľa § 153 ods. 5 cit. zák. posudkoví lekári sociálneho poistenia pobočky a posudkoví lekári sociálneho poistenia ústredia žalovanej. Podľa ustálenej judikatúry musí byť z lekárskeho posudku zrejmé, akými úvahami sa pri posudzovaní zdravotného stavu poistenca riadil a ako určil rozhodujúce zdravotné postihnutie s prislúchajúcou percentuálnou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a od akého dátumu tak urobil (porov. z posledného obdobia rozsudky tunajšieho súdu sp. zn. 6 Ssk 111/2023 a 7 Ssk 67/2022 a skoršiu prejudikatúru). Správny súd síce nemôže voľnou úvahou nahradiť odborné závery posudkových lekárov vlastnými závermi, no skúma, či obsah posudku nie je v rozpore s obsahom lekárskeho nálezov alebo niektoré lekárske nálezy vôbec nezohľadňuje, alebo svojou celkovou skladbou nie je nepreskúmateľný. Pretože tento posudok je podkladom pre vydanie rozhodnutia žalovanej, ustanoveniu § 209 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. v zásade neodporuje, ak žalovaná v odôvodnení cituje obsah posudku. Pokiaľ je však samotný posudok svojou skladbou nepreskúmateľný, je v dôsledku toho nepreskúmateľné aj rozhodnutie, ktoré obsah tohto posudku cituje (porov. v podobnom zmysle rozsudok tun. súdu 7 Ssk 53/2023 k lekárske posudkom vo veciach kompenzačných príspevkov a tam citovanú prejudikatúru).

10. V prerokúvanej veci žalovaná vo vyjadrení k správnej žalobe, ale aj v kasačnej sťažnosti vysvetľuje, v čom sa líšili správa neurológa z marca 2020 a zo septembra 2020. Zároveň zdôrazňuje všeobecné posudkové hľadisko ku kapitole XV prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého samotné röntgenologicky zistené degeneratívne zmeny nezapríčiňujú pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, pretože rozhodujúce je funkčné postihnutie. Posudok posudkovej lekárky ústredia z 18. októbra 2021 však žiadne takéto vysvetlenie neobsahuje. K rozhodujúcej otázke, prečo sa zdravotný stav žalobcu zmenil v septembri 2020 v porovnaní s marcom 2020 (resp. skorším obdobím), v podstate len zhrnul obsah oboch správ. Pri ich porovnaní však nie je zrejmé, v čom sa odlišujú, okrem samotného diagnostického záveru „radikulárny syndróm C6 l. sin. s ľahkým motorickým deficitom“. Objektívny nález oboch správ je obsahovo v podstate totožný okrem toho, že v septembrovej správe sú zahrnuté aj nálezy z magnetickej rezonancie. Podľa „Doporučenia“ v správe zo septembra 2020 klinický stav žalobcu „s vertebrogénnym charakterom bolesti na viacerých úrovniach je v súlade s nálezom zobrazovacích metód... Vtrebrogénny pôvod ťažkostí oboch HKK interferuje s pooperačným stavom na n. medianus bilat a obmedzuje funkčnosť rúk...“.

11. Podľa kasačného súdu tak posudok z 18. októbra 2021 primerane nevysvetľuje, ako na základe uvedenej správy posudkový lekár ustálil, že funkčná porucha v podobe obmedzenej hybnosti sa objavila až v deň jej vystavenia. Posudkový lekár neobjasnil, akým konkrétnym vyšetrením ju neurológ zistil práve v tento deň, keď objektívny nález (ako ho sám posudkový lekár prevzal do svojho posudku) sa javí zásadne rovnaký v marci aj v septembri 2020 a delí ich len vykonaná magnetická rezonancia

a len doplnená diagnóza radikulárneho syndrómu C6 lateris sinistri s ľahkým motorickým deficitom. Odôvodnenie posudku je o to nejasnejšie, že sám neurológ uvádza, že tento stav je v súlade s nálezom zobrazovacích metód, čomu možno rozumieť i tak, že on sám túto diagnózu doplnil práve na základe nálezov z magnetickej rezonancie. Odkazy žalovanej na všeobecné posudkové hľadisko ku kapitole XV prílohy č. 4 už vo svojej podstate nie sú argumentami proti záveru správneho súdu o nepreskúmateľnosti rozhodnutia, ale argumentami v prospech vecnej správnosti záveru o vzniku invalidity, ku ktorému sa však správny súd nevyjadroval. Naopak, práve kvôli absencii tejto argumentácie považoval rozhodnutie za nepreskúmateľné. Z už predstavených dôvodov sa kasačný súd s týmto záverom stotožňuje. Navyše, ani odkaz na toto všeobecné posudkové hľadisko by nebol postačujúci v situácii, ak by sa ukázalo, že záver odborného lekára o funkčnom deficite vychádzal práve z nálezu zobrazovacími metódami a nie z jeho vlastného vyšetrenia motorických funkcií.

IV.

Záver

12. Na základe všetkých uvedených úvah kasačný súd dospel k záveru, že správny súd v zásade správne dospel k záveru, že preskúmané rozhodnutie žalovanej sa má zrušiť podľa § 191 ods. 1 písm. d) SSP. Jej kasačná sťažnosť tak nie je dôvodná, a preto ju kasačný súd podľa § 461 SSP rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) zamietol.

13. Úspešnému žalobcovi kasačný súd podľa § 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 SSP priznal aj náhradu trov kasačného konania.

14. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyseľne).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.